פג.

בדורא דרעותא ואתו לקמיה דרב יהודה

וא"ל זיל הב ליה כמלא בקר וכליו ולא הוה

ידענא כמלא בקר וכליו כמה (6) כיון דשמעת'

להא דתנן שלא ישע אדם אילן סמור לשדה

חבירו אא"כ הרחיק ממנה ד' אמות ותני עלה

ד' אמות שאמרו כדי עבודת הכרם אמינא

ש"מ כמלא בקר וכליו ד' אמות וכרב יוסף

מי לא תנן יס ר"מ ור"ש אומרים אהנומע את

כרמו שמונה אמות על שמונה מותר להביא

זרע לשם אפי' הכי ימעשה עדיף בשלמא

לרב יוסף אליבא דר"ש שמעינן ליה מפוזרין

ושמעיגן ליה רצופין מפוזרין הא דאמרן רצופין דתגן ייכרם הגמוע על פחות מד"א

אינו כרם דברי ר"ש וחכ"א כרם ורואין את

האמצעיים כאילו אינן אלא לרב נחמן

אליבא דרבגן מפוזרין שמעיגן ליה רצופין

מי שמעינן ליה סברא הוא מדלר"ש פלגא

לרבנן נמי פלגא אמר רבא יהלכתא מארבע

אמות ועד שש עשרה תניא כוותיה דרבא

יהו מקורבין ארבע אמות וכמה יהו

מרוחקין שש עשרה הרי זה קנה קרקע ואת

האילנות שביניהן לפיכך יבש האילן או

נקצץ יש לו קרקע פחות מכאן או יתר על

כאן או שלקחן בזה אחר זה הרי זה לא קנה

לא את הקרקע ולא את האילנות שביניהן

לפיכך יבש האילן או נקצץ אין לו קרקע

בעי רבי ירמיה כשהוא מודד ממקום קצר

הוא מודד או ממקום רחב הוא מודד א"ל

רב גביהה מבי כתיל לרב אשי יתא שמע

דתנן ההרכובה שבגפן אינו מודד אלא

מעיקר השני בעי רבי ירמיה מכר לו שלשה

בדי אילן מהו אמר ליה רב גביהה מבי כתיל

לרב אשי ית"ש דתנן יהמבריך ג' גפנים

ועקריהן נראין ר"א ברבי צדוק אומר יאם

יש ביניהן מד' אמות ועד שמונה מצמרפין

ואם לאו אין מצטרפין בעי רב פפא מכר לו

שנים בתוך שדהו ואחד על המצר מהו שנים

בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו מאי "תיקו

ם א מיי׳ פ״ז מהל׳ כלאים ם א מייי פ"ז מהני כנחים הלי ד סמג לאוון רפ טוש"ע י"ד סיי רלו סעיף לד: מא ב ג ד מיי פכ"ד מהלי מכירה הלי [ג] ד סמג

עשין פב טוש"ע ח"מ סי" רטו סעיף ז: בה מיי' פ"ח מהל' כלחים הל' יוד סמג בלחים הל' יוד סמג לאוין רפ טוש"ע י"ד סיי רצו

מעיף סד: סעיף סד: סג ו מיי׳ חר״־ מכירה הל' א סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רטז :סעיף

סעיף ו: סד ז מיי פ״ו מהלכות כלאים הלי ט ועיין בהשגות ובכסף משנה סמג לאון לפ טוש״ע י״ד סי רלו סעיף טו:

םה חמיי ח מיי' פכ"ד מהל' מכירה הל' ד סמג עשין פנ טוש"ע ח"מ סי' רטו סעיף ז ואין לו:

רבינו גרשום

בדורא. בשדה אילן שהיה נטוע מד' אמות ועד ח' ולא ח' בכלל ומכר האילנות לאחד ואתא לקמיה דרב יהודה ואמר ליה זיל הב חשוב שדה אילן אבל טפי לא חשוב שדה: הנוטע לא חשוב שדה: הנוטע את כרמו [ח' אמות] על ח' אמות. שמניח ח' אמות בור בין שורה לשורה: מותר. דלא חשיב כרם אותה הרחקה ומותר להביא . זרע לשם: אפי׳ הכי מעשה העלשה: אפי הוב מצשה רב. ממעשה שהיה בצלמון טפי עיקר למילף: בשלמא רב יוסף. דאמר מד' עד ח' אמות ולא ח' אמות בכלל חשוב כרם אליבא דר׳ בכלל חשוב כרם אליבא דר' שמעון כדקתני במשנה זו ר"ש ור"מ אומרים הנוטע את כרמו על ח' וכו': שמעינן ליה. לר' שמעון דמפוזרין מח' אמות לא חשיב כרם שמעינז ליה רצופין, מפוזרין הא דאמרן. לעיל הגוטע את כרמו על ח' אמות דמפוזרין על ח' אמות במפוזרין גינהו לא חשוב כרם ולהיכא דנטועין רצופין נמי דתני הנוטע וכו': אליבא דרבנן מפוזרין שמעינן להו. דלהיכא דנטועין מפוזרין . מט״ז לא חשוב כרם כההוא מעשה דצלמון שהיה ואמרו חכמים מותר להביא זרע לשם. אלא דהיכא דנטועין לשם. אלא דהיכא דנטועין רצופין בתוך ח' אמות מי שמע" להו. דלא חשיב כרם. ומשני סברא הוא מדלר"ש פלגא לא דהיינו ד' אמו' הויין רצופין ולא חשיב כרם דלית ליה דין . כרם ומותר לזרוע הבינים. לרבנן נמי פלגא מט"ז אמות אם נטועין בתוך אמות אחם נטועין בתוך ח' אמות הויין רצופין ולא חשוב כרם: אמר רבה הלכתא מד' אמות. דהיינו פחות מן השיעורין הללו: עד ט"ז אמה. דהיינו שיעור גדול מהני שיעורין. אם נטועין הכי הוי כרם אבל פחות מד' אמר' הויין אבל פחות מד' אמר' הויין (מפוזרין) [רצופין] ולא חשיב כרם ולא קנה קרקע פחות מיכן מד' אמות ויותר מט"ז והוא הדין נמי לשדה אילן: בעי ירמיה. כשהלוקח מודד מד' אמות ועד ט"ז אמות

זיל הב דיה כמלא בקר וכליו. פ״ה אי איכא כמלא בקר וכליו בין חילן לחילן זיל הב ליה ארעא ולפירושו לא מייתי רב יוסף ראיה אמאי דאקשי ליה אביי א ויש ליישב דמייתי סייעתא לריש מילתיה דרב יוסף דמד' אמות לא הוו רצופין ואם כן ריש מילתיה דרב נחמן משבשתא היא ומדרישא ליתא סיפא

נמי ליתא ועוד דעובדא דרבי יהודה כרבי שמעון אתיא ור"ש אית ליה מד" ועד ח' דלא מסתבר ליה לאוקמה דאתיא כרבנן ורבנן סברי מד' ועד ט"ז כדאמר בסמוך דסבר ליה מדלרבי שמעון פלגה לרבנן נמי פלגה ויש מפרשים אי איכא לכל אילן כמלא בקר וכליו דהיינו ח' אמות תן לו קרקע אבל בטפי הוו מפוזרים ורב יוסף שמיע ליה בהדיא מרב יהודה דלמעוטי יותר מח' אמות אתא שהן מפוזרין ולא למעוטי פחות מח' ולומר שהן רלופין ולכל הפירושין כמלא בקר וכליו לא נקטי אלא לשיעורא בעלמא ולא משום דלריך שיעור שיעבור לבקר וכליו דהא בדורא דרעותא בבבל הוה ובבבל שיעור בקר וכליו לא הוי אלא שתי אמות כדאמר בלא יחפור ולעיל דף כו.) ואע"ג דלענין הרחקה משדה חבירו (ס) חלקנו בין בבל לארץ ישראל לענין רלופה דשמעתין אין חילוק ד תדע דאמר רב נחמן אמר שמואל דפחות מח׳ הוו רלופין ואילו לענין הרחקה לא בעינן אלא ד' אמות כדאמר בלא יחפור וקלת יש גמגום אמאי נקט האי לישנאי: אפי׳ הבי מעשה רב. ואם תאמר ממעשה אין להוכיח כלום דשמא ביותר מח' נמי היו מתירים ומעשה שהיה כך היה וי"ל דסברא הוא דעל פי חכמים עשו וכל מה שהיו

יכולין להתיר לו התירו: במה יהו מרוחקים מ"ז אמה הרי זה קנה קרקע כו'. ומימה דגבי מכר בט"ז לא חשיבי מפוזרים וקנה קרקעה וגבי כלאים חשיבי מפוזרים דקתני לעיל כרם הנטוע על ט"ז אמה מותר להביא זרע לשם ויש לומר דגבי מכר מודדין אמות מלומלמות אבל אמות כלאים הן אמות שוחקות יואי אפשר שלא יהא יותר מט"ז לכך חשיבי מפוזרים והשתא הא דקאמר לעיל מד' ועד ח' וכן מח' ועד ט"ז הוי עד ועד בכלל:

הרכובה שבגפן כו'. לפ״ה דמפרש לשון הרכבה

קשה חדא דבמשנת כלאים גרם הארכובה ועוד דלא איירי ההיא משנה בהרכבה כלל ועוד דמאי נפקא מינה בהך הרכבה לענין

בעי

כלאים ונראה דארכובה היינו הברכה כאדם הכורע על ברכיו ה כורעין הגפן בארץ כשהוא זקן הרבה ומכסין אותו בקרקע באמנע כדי שתשתרש וקאמר דאין מודדין לענין כלאים אלא מעיקר השני ומדנקט לשון עיקר מוכח שמודדין ממקום רוחב": רשום

ואחת יוצאה זגב: **עיקר השני.** פקק השני כדתניא^ש בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה אבל לא מן העיקר הראשון שרחב יותר ולא מן השלישי שקלר הרבה אלא מן הבינוני והוא הדין לאילנות: ג' בדי אילן אחד מכר לו שיש לו שלש בדים מרוחקין זה מוה ד' אמות והעלה הקרקע שירטון ונראין בשעת מכירה כשלשה אילנות מי אזלינן בתר גוף האילן דמיניה קא רבו ואין לו קרקע או דלמא כיון דנשרשו כל אחד בקרקע קנה קרקע ואע"ג דמיחברי מתחת לקרקע. ואית דמוקמי לה בג' אילנות ומכר לו בד בכל אחד ולא נהירא דכיון דשייר לעצמו רוב ס כל בדי אילן ואילן שייר גם הקרקע לעצמו: המבריך. כופף אמצעית הגפן בקרקע ומכסהו בקרקע באמצעיתו וכשנשרש באמצעיתו חותכין עיקר הראשון ונעשו שתי גפנים: ג' גפנים. כשהוברכו בקרקע נעשו ו' והוי כרם דבכל ו' איכא שתים כנגד שתים ואחת יולאה זנב. והלכך נקט ג׳ דאינו יכול למצוא ה׳ גפנים בפחות מג׳ דשתי גפנים מוברכות לא הוו אלא ד׳: ו**עיקריהן נראין.** כלומר שהשרישו: **מד׳ אמום ועד ה׳**. כרבי מאיר ור"ש לעיל: מצטרפין. ואע"ג דכל שתי גפנים ינקי משורש אחד והוא הדין לשלש בדי אילן דקנה קרקע: ואחד על המצר. מי הויא הפלגה ולא מצטרף דלא דמי לשדה האילן ולא קנה קרקע או דלמא קנה: ואם"ל דקנה שחים בחוך שלו ואחד בחוך של חבירו מהו. כגון שיש לו שני אילנות בקצה שדהו ויש לו עדיין אילן אחד שקנה בשדה חבירו הסמוך לאילנות הללו ויש לו גם הקרקע עם האילן:

פ**טני** ויש לו ללוקח פחות מן ב הקרקע. או דלמא ממקום רחב מודד היינו סמוך לעיקרין מקום שהאילן עב יותר ויש לו יותר מקרקע: הרכובה שבגפן. כגון שמרכיבין גפן בחור בגפן זקן. שכשמזקין הגפן קוצצו בעל הבית סמוך לקרקע ועושה למעלה הקרקע. או דלמא ממקום רחב מודד היינו סמוך לעיקרון מקום שהאילן עב יותר ויש לו יותר מקרקע: הרכובה שבגפן. כגון שמרכיבין, גפן בחור בגפן זקן. שנשמזקין הגפן קרצו. ותפשוט לך מהא: בעי רי ירמיה מבקום חתר חור במקרו ומרכיב לשם גפן בחור ונכשיו כשהוא מודד הכרם שתים כוגד שתים ואחד יוצא זוב הנטוע על ארבע אמות אינו מודד אלא מעיקר השני הבחור היינו ממקום קצר. ותפשוט לך מהא: בעי רי ירמיה מבל ו ג' בדי אילן. בני אילנות מהו שיצטרפו ויש לו קרקע. מי אמריי הואיל דג' אילנות ניגהו מצטרפין וקנה הקרקע אוד למא הואיל ולא אילנות מש נינהו כי אם בדין לא מצטרפין ולא קנה הקרקע אוד אחדי הצרי עד מכך לו ג' בדין שעלו מגזע אחד וביניהן שירטון הפסקת עפר שנראין כג' אילנות מי אולינן בתר דנראין או בתרה דגוע: ת"ש המבריך ג' גפנים בארץ. כמו שעושין בני אדם להרחיב הכרם חופרין בקרקע וכופין גפן שכה באמצע נונטעין אותה כפום הצחותה ומבלה הואשון ואו שני ראש"י למעלה נוקפין. הדינו ועיקריהן נראין. כלומר ראשיהן נראון מבחדץ רצאמצע במקום כפיפה נקלטת בארץ. הימו ועיד הי אותה מכנה הראשון ואו שני ראש"י למעלה נוקפין. היינו ועיקריהן נראין. כלומר ראשיהן נראון שהיות מדי אמות ועד ה' דלאו רצופין נינהו בתוך ד' מצטרפין וחשוב כרם ואי לא לא מצטרפין. הטי מוכי למעלה מן הארץ ריות מד' אמות ועד ה' דלאו רצופין נינהו בתוך ד' מצטרפין וחשוב כרם ואי לא לא מצטרפין. מוכים למעלה מובר אור אורינו הואיל הקרקע. ואם לאו אין מצטרפין או לו נקרע. ואם לאו אין מצטרפין. היי להכי לו ב' הואי להכי אול אול נקרע. ואם לאו אין מצטרפין אול הלהכי על מיכר לו ב' אילנות יש לו קרקע ומצטרפין או להמיצר מהו. מי אמרינן הואיל דמה לא מצטרפי ולא קרקע דלא אהדרי נינהו. אם ממצי לומר רמצטרפי הואיל דבתוך שלו הוא מכר לו ב' בתוך שלו ואות לו מכר לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שהיה לו מי מרוך שלו ואחד אילן שהיה לו מי מרודי נינהו. אם המצי לומר מצטרפי הואיל דבתוך שלו הוא מר מכר לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שהיה לו מוב בתוך שלו ואחד מל ממציר לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שהיה לו ה' בתוך שלו ואחד של ממצירים לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שהיה לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שהיה לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שהיה לוב העוד היה מובי לומת לוב להיה לוב היה מובי לומת להוב להוב לוב היה לוביה לוב היה לובי לוב היה לובי לובי לוביה לובי לובי לובי לובי לובי לובי לוביה לובי לובי לובי לו

בדורא דרעותא. בעיר של רועים. שמכר אחד לחבירו שלשה אילנות ולא היה ח' אמות ביניהן ואמר ליה רב יהודה למוכר זיל הב ליה ללוקח הקרקע ואע"ג דאין ביניהן אלא כמלא בקר וכליו: כיון דשמעסא להא דמנן. כלומר כיון דשמעתא לברייתא הנשנית על הא

דתנן בלא יחפור לא יטע אדם אילו כרבנן קפסיק דסבירא (a) במאי דפליגי פליגי ובמאי דלא פליגי לא הבית (לעיל דף עב.) פליגא אהך ברייתה דלה שנה מוכר ממקדיש וראיה לדברי מתוספתא דבבא בתרא (פ"ד ה"ו) דקתני בתרוייהו ממטע י' לבית סחה: שש עשרה המות. כלומר עד

ט"ז אמות ולא ט"ז בכלל: ואת האילנות. קטנים: לפיכך יבש האילן או נקלך אין לו קרקע. ליטע אחר במקומו: ממקום קלר. מגובה גזע האילן הוא מודד הט"ז אמות והד' אמות: או ממקום רותב. סמוך לקרקע הוא עב. ואית דפתרי מקום קלר כל הגזע עד הענפים מקום רחב מקום הנופות הענפים שמרחיבין אילך ואילך ולא נהירא: מ"ש. דמן הבינוני הוא מודד: הרכובה שבגפן. גפן בחור מרכיבין בגפן זקן: כשהות מודד. ד' חמות בינתיים כדי שיהו שתים כנגד שתים

בקצה שדהו סמוך לשדה חבירו כדי שלח תלך מחרישתו לחרוש חילן זה דרך שדה חבירו: וכרב יוסף מי לח סכן. בתמיה. ואמאי אמר ליה אביי לא תפלוג עליה דרב נחמן דתנן כו': ה"ג לה במסכת כלאים **רבי מאיר** ורבי שמעון אומרים אף הנוטע כרמו על ה' אמות מותר. וסיפא דהך דרבי יהודה היא: אפי' הכי מעשה. דצלמון רב והלכך אמר ליה אביי לא תפלוג עליה דרב נחמן דמעשה השנוי במשנה מסייעיה וההיא משנה עיקר טפי מהך דר"ש דסמכינן אעובדא: וקמפרש גמרא בשלמא לרב יוסף. דאמר מד' ועד ח' וסבירא ליה כר"ש שמעינן דאיירי ר"ש מתרוייהו שיעורי כרב יוסף: מפוזרין. ח׳ אמות דהיינו לכל י׳ היותר: רלופין. ד׳ אמות לכל יי הפחות: אינו כרם. אלא יער ומותר בכלאים: רואין את האמצעיים כו'. דכל העומד ליעקר כעקור דמי וחומרא היא גבי כלאים: אלא לרב נחמן. דסבירא ליה ט"ו כרבנן בשלמה מפחרין ט"ז שמעינן ליה ממעשה דללמון: ומשני סברא הוא. דח׳ הוו רלופין מדלר״ש הוי שיעורא דרלופין פלגא דמפוזרין לרבנן נמי פלגא דט"ז הוי רלופין: אמר רבא הלכתה מד' חמות. כעובדה דרעותה: ועד ט"ז אמות. כעובדא דללמון. וכולה פליגי פליגי בח' אמות מפוזרין דר"ש ואמרי ט"ז אבל ברלופין ד' אמות מודו ליה ולא נאמר מדלר׳ שמעון פלגא לרבנן נמי פלגא: כמה יהו מקורבין כו'. נראה בעיני דהוא הדין למקדיש אילנות דאיכא נמי האי שיעורא והך ברייתא דקתני גבי הקדש ממטע עשרה לבית סחה בשילהי המוכר חת

לעיל כו. וודף יח.ן, נ) כלאים פ״ד מ״ט, ג) [שבת כא. וש״נ], ד) לעיל לז: לקמן כא. וש״נ], ד) לעיל לז: לקמן כה. וש"כן, ד) נעינ כז: נקמן קב: עירובין ג: כלאים פ"ה מ"ב, ה) כלאים פ"ז מ"א, ו) שם מ"ב, ו) נ"ח הפחות, ו) שם מ"ב, ו) . יו שב.... ת) נ"א היותר, ע) [לעיל פ:], י י י י י י י י י י י נ״ח היותר, ט) נעינ פ [וע' תוס' לעיל כו. ד' אבל בבבל],

הגהות הב"ח

(h) גם' כקר וכליו כמה הוי כיון: (כ) שם מי לא תכן והתבן ר"מ ור"ש אומרים אף הנוטע וכו׳ על שמונה אמוח מוחר: (ג) רשב"ם אמות מומני. (גדי דייה ועד ט"ז וכו' דסבירה ליה במחי: (ד) ד"ה ג' בדי וכו' רוב בדי כל חילן: (ה) תום' ד"ה זיל וכו' משדה חברו יש חילוק בין בכל וכו׳ חין חילוק ביניהן תדע: חין חילוק ביניהן תדע:

מוסף רש"י

לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו. גין שדה הלבן בין שדה האילן, וטעמא כדי עבודת הכרס, שכשיחרוש את אילנותיו לא יהא לריך להכנים מחרישתו לתוך שדה חבירו (לעיל בו.). אא"ב הכרם, שהיו חורשים הכרם במחרישה, וכן בשעת הבליר בולרין אותם בעגלות ולריך להן מקום פנוי ד' אמות שלא חיכנם עגלת מחרישתו נקרקע חבירו (לעיל יח.). כרם הנטוע על פחות ברם הגטוע על פחות מד"א. שלאין בין שורה לשורה ד' למות (ערובין ג:) שלאין בין שורה לשורה ללל ג' למות (לעיל לז:). אינו כרם. ומותר לזרוע לשט כרם. ומותר לזרוע לשט ונורוריו גין והמביל זרע לשם (ערובין ג:) והתכיח זרע נשם אינו לוקה משום לא תזרע כרמך כלאים ומוחכין באכילה (לעיל לו:). ורואים את האמצעיים. הנטועים כתוך ריות הראוי להיות בין שורה אינן. שורה בין שתי שורות רואין כאילו אינה והוו להו שש אמות בין שורה לשורה

מוסף תוספות

א. [ד]מנא ליה דמשמונה ולמעלה מרוחקין הן. למנ"ן, ב. דקסבר סברא הוא דלעולם רצופין פלגא הוא דלעולם רצופין פלגא דמפוזרין, כיועניים.

ג. ולסימנא בעלמא נקט
ליה. לשב"ים. T. [ד]התם
ליה. לשב"ים. T. [ד]התם
להכנים בקר וכליו בשדה
חברו כשאינו מרוחיק ארבע
אמות הלכך בכבל
שהמודישות קטונות סגי
שהמודישות קטונות סגי
שהל הנחמנות של בתחמנות
של הברומים
אורו אבל הנחמנות
של הבחמנות
אבל
ברומים
אנות
אבל
ברומים
ברו בשתי אמות, אבל הרחקות דהכא הייוו משוח דאיז דהכא היינו משום דאין האילנות מתקיימים בפחות הלכך אין חילוק בין בבל לארץ ישראל. שיטמ״ק בשס מוס׳ הלח״ש. לארץ ישראל. שיטנת"ק נשס מומף הלח"ם. ה. [ר]מדקתני כמה יהו מרוחקין י"ו משמע די"ו בכלל. ר"ן. 1. כדאיתא בפ"ק דעירובין (ג.). שס. ב. דבעי למיתני הברכה או הרכבה קתני . המבריך או המרכיב. Π. כמו ויברד הגמל המבורן או המוכיב. שט. ח. כמו ויברך הגמלים. רמנ״ן, ט. ומ״מאינומודְד ן הקרקע ממש אלא מעיקר שני. רצינו יונה.